

ROMANIA

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
GRUPUL PARLAMENTAR USR**

Expunere de motive

Având în vedere considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 233/2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 400 alin. (1), ale art. 405 alin. (2) și (3) și ale art. 406 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală de la punctele 46-54 și 64, redate mai jos, aplicabile *mutatis mutantis* și în ceea ce privește procesele cărora le este aplicabil Codul de procedură civilă:

46. *„Așa încât, plecând de la aceste premise, Curtea constată că, de principiu, motivarea în fapt și în drept a hotărârii judecătorești în procesul penal constituie un element de transparență a justiției, inerent oricărui act jurisdicțional; hotărârea judecătorească nu reprezintă un act discreționar, ci este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a probelor administrate în cauză, realizat la momentul deliberării în scopul aflării adevărului, proces de analiză necesar stabilirii stării de fapt desprinse din acestea prin înlăturarea unor probe și reținerea altora, ca urmare a unor raționamente logice făcute de instanță și care se regăsesc în motivarea hotărârii judecătorești. Ca proces al "judecății" realizate în cauză, motivarea hotărârii judecătorești implică o demonstrație, ce presupune folosirea logicii juridice pentru fundamentarea soluției. Așadar, Curtea reține că motivarea hotărârii judecătorești este cea care conduce în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv.*

47. *Totodată, Curtea constată că etapa procesuală în care se conturează motivele în fapt și în drept ce conduc la soluție este cea a deliberării. Motivarea în fapt și în drept a hotărârii judecătorești reprezintă argumentarea rațiunii ce îl determină pe judecător să adopte, la momentul deliberării, soluția dispusă în cauză și, în mod logic, aceasta este anterioară pronunțării soluției, în condițiile în care, ca regulă a acțiunii, motivele sunt anterioare deciziei.*

48. *Cu toate că motivarea în fapt și în drept a soluției este rezultatul activității de deliberare desfășurată anterior pronunțării acesteia, Curtea constată că, în mod cronologic, redactarea ei este plasată de legiuitor ulterior actelor procesuale menționate, prin stabilirea unui termen, care, fiind considerat de recomandare, se poate prelungi în timp până la o dată neprecizată.*

49. *Curtea reține că a motiva înseamnă a demonstra, a pune în evidență datele concrete care, folosite ca premise, duc la formularea unei concluzii logice. Curtea observă, de asemenea, că simpla afirmare a unei concluzii - în concret, pronunțarea soluției nemotivate în fapt, doar cu indicarea textului de lege în care se încadrează infracțiunea, potrivit art. 404 din Codul de procedură penală - fără a arăta în ce mod s-a ajuns la acea concluzie/soluție, nu creează*

transparență asupra actului de justiție, nu înlătură suspiciunea de arbitrar și nu permite o bună înțelegere și acceptare a hotărârii judecătorești. Curtea reține că doar motivarea în fapt și în drept explică și justifică soluția (dispozitivul), oferă o imagine clară a rezolvării corecte a conflictului de drept dedus judecării și este cea care convinge în legătură cu justetea soluției.

50. *Astfel, Curtea constată că fixarea, prin redactare, la data pronunțării soluției, a silogismului judiciar, care explică și justifică soluția, reprezintă o garanție că rezultatul judecării este expresia deliberării, în mod esențial sub aspectul conținutului. În același timp, Curtea constată că redactarea motivelor în fapt și în drept la momentul pronunțării permite urmărirea raționamentului care conduce judecătorul la soluție, reduce prejudecățile cognitive și crește probabilitatea ca judecătorul să pronunțe o soluție corectă. Redactarea motivării în fapt și în drept la momentul pronunțării asigură exactitatea luării deciziei de către judecător ulterior deliberării. Relevante sub acest aspect sunt cele reținute de Curtea de Casație - Secția a II-a în Decizia nr. 2.994/1925: "hotărârile instanțelor judecătorești trebuie motivate atât în fapt, cât și în drept; în fapt judecătorul fondului este dator să arate cauzele care au determinat judecata, enunțând probele și circumstanțele care i-au format convingerea de culpabilitate a infractorului; de asemenea este ținut ca din probele administrate în cauză să stabilească mai întâi existența faptului imputat și după aceea raportul juridic dintre acest fapt și textul legii ce urmează să aplice" (Pandectele Săptămânale, anul II, nr. 4/1926, p. 87).*

51. *Curtea reține, de asemenea, că redactarea hotărârii judecătorești, cu motivarea în fapt și în drept, la data pronunțării este o garanție că toți judecătorii completului (colegial) au înțeles motivarea, chiar dacă fiecare dintre ei o interpretează în mod diferit. Totodată, redactarea motivării în fapt și în drept la momentul procesual menționat permite corectarea eventualelor greșeli sau contradicții din cuprinsul hotărârii judecătorești, înainte de pronunțare, în condițiile în care o hotărâre judecătorească trebuie să fie clară și accesibilă la data pronunțării.*

52. *În aceste condiții, Curtea constată că motivarea în fapt și în drept a soluției la data pronunțării conferă legitimitate hotărârii judecătorești, atât în plan individual - în ceea ce privește părțile la proces, cât și în plan general - în ochii publicului. De altfel, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art. 103 alin. (2) din Codul de procedură penală, "În luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărăște motivat, cu trimitere la toate probele evaluate. [...]". Momentul procesual la care instanța "hotărăște" este cel al deliberării, norma procesual penală stabilind, în acest sens, că instanța hotărăște motivat. Or, Curtea reține că actul procesual al deliberării la care instanța "hotărăște motivat" nu se poate plasa în timp la data redactării hotărârii judecătorești stabilite, de lege lata, "în cel mult 30 de zile de la pronunțare", sau la o altă dată neprecizată, având în vedere natura juridică a acestui termen. Cu alte cuvinte, Curtea reține că hotărârea judecătorească nu poate, sub nicio formă, să fie "reconstituită" din fragmente separate, întocmite în etape procesuale diferite.*

53. *Curtea constată deci că redactarea hotărârii judecătorești - motivarea în fapt și în drept a soluției - ulterior pronunțării acesteia, în termenul reglementat la art. 406 din Codul de*

procedură penală ori la o altă dată, plasată în timp după epuizarea termenului menționat anterior, constituie de fapt justificarea soluției reținută în minută. Or, Curtea reține că dreptul la un proces echitabil, în sensul autonom al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, impune pronunțarea unei hotărâri motivate, iar nu justificarea ulterioară a soluției pronunțate. În acest sens, în practica instanței de contencios european al drepturilor omului s-a statuat că numai prin pronunțarea unei hotărâri motivate poate fi realizată o corectă administrare a justiției (Hotărârea din 27 septembrie 2001, pronunțată în Cauza Hirvisaari împotriva Finlandei, paragraful 30). Tot astfel, s-a reținut că numai prin adoptarea unei hotărâri motivate poate exista un control public al administrării justiției (Hotărârea din 1 iulie 2003, pronunțată în Cauza Suominen împotriva Finlandei, paragraful 37).

54. Așadar, având în vedere considerentele anterioare, Curtea constată că, pentru a se asigura în mod efectiv dreptul la un proces echitabil și garanțiile care se referă la înfăptuirea justiției, este necesar ca redactarea hotărârii judecătorești (motivarea în fapt și în drept) să aibă loc la data pronunțării, întrucât la acest moment procesual, ca rezultat al deliberării, se conturează considerentele ce conduc la soluție, redactarea acestora constituind doar un aspect tehnic de fixare, prin limbaj, a modului în care instanța a judecat. În același sens s-a pronunțat și Curtea Constituțională a Lituaniei, reținând, în Decizia din 21 septembrie 2006, că "Întrucât motivarea poate fi uneori foarte lungă, pentru a se asigura organizarea eficientă a activității instanțelor, legiuitorul poate prevedea excepții de la regula conform căreia întreaga hotărâre trebuie citită în ședința publică. În asemenea cazuri, hotărârea definitivă trebuie comunicată public în alt mod. Nu este esențial ca întreaga hotărâre (inclusiv motivarea) să fie citită în ședința publică, însă trebuie ca ea să fie redactată înainte de pronunțare și să fie pusă la dispoziția părților și a altor persoane interesate în cel mai scurt timp posibil".

[...]

64. Curtea reține că, dintre multiplele sale forme, în această materie dreptatea relevă ideea de echitate, constituie o exigență a echității procedurii judiciare. Ca exigență a echității procedurii judiciare, dreptatea însoțește actul de justiție în fiecare fază și etapă procesuală. Or, o "justiție întârziată/amânată" prin lipsa motivării în fapt și în drept a hotărârii judecătorești la data pronunțării este contrară dreptului la un proces echitabil și încalcă, implicit, dreptatea - valoare supremă în statul de drept. În aceste condiții, Curtea constată că doar pronunțarea unei hotărâri judecătorești motivate în fapt și în drept asigură realizarea justiției în spiritul dreptății, ca valoare supremă în statul de drept."

ținând cont de necesitatea de degrevare treptată a instanțelor de judecată - degrevare operaționalizată prin analiza o singură dată a dosarului de către completul de judecată - deliberând-redactând motivarea- pronunțând soluția, spre deosebire de sistemul procedural în vigoare de lege lata, conform căruia completul de judecată ar analiza o dată dosarul la momentul deliberării și pronunțării soluției, respectiv ar mai analiza o dată dosarul la momentul redactării hotărârii judecătorești, irosindu-se în mod inevitabil timp și existând riscul de apariție a unor erori judiciare prin eventuala descoperire a unor elemente la

momentul redactării hotărârii, care nu au fost observate și avute în vedere la momentul pronunțării soluției,

respectiv, având în vedere necesitatea de a asigura egalitate în fața legii și echilibru, potrivit dispozițiilor art. 16 din Constituția României, ținând cont de faptul că există completuri de judecată din instanțe care funcționează în multe părți ale țării judecând în aceeași ședință de judecată atât procese penale, cât și procese civile, fiind extrem de dificil de gestionat practic situația în care în cazul proceselor penale hotărârea judecătorească este redactată înainte de pronunțare (potrivit Legii nr. 130/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală), iar în cazul proceselor civile același complet de judecată pronunță întâi hotărârea și de-abia ulterior o motivează,

ținând cont de statisticile furnizate în cursul lunii ianuarie 2021 de Consiliul Superior al Magistraturii, conform cărora durata medie de motivare a hotărârilor judecătorești este de 31,5 zile în cazul judecătorilor, 43,9 zile în cazul tribunalelor, 40,6 zile în cazul curților de apel și 143,9 zile în cazul Înaltei Curți de Casație și Justiție, însă având în vedere și faptul că aceste statistici sunt influențate de durata redusă de soluționare a unor tipuri de cereri - precum, de exemplu, cererile de încuviințare a executării silite, care ocupă un volum mare din numărul total de cereri adresate instanțelor și se soluționează în termene scurte, de o zi, s-a procedat și la analiza individuală a unor instanțe aglomerate, precum cele din județul Cluj.

La Judecătoria Cluj-Napoca datele statistice privind durata medie a motivării hotărârii judecătorești indică inclusiv un număr de:

- 102, 3 zile pentru procesele având ca obiect validarea ofertei reale de plată,
- 118,4 zile pentru reexaminarea sancțiunii contravenționale,
- 113 zile pentru procesele având ca obiect acțiune în regres,
- 169,6 zile pentru procese având ca obiect dreptul de servitute,
- 276 zile pentru procese în materia minori și familie având ca obiect nulitate/anulare act.

La Tribunalul Cluj datele statistice privind durata medie a motivării hotărârii judecătorești indică inclusiv un număr de:

- 100 zile pentru procese având ca obiect fond funciar,
- 127 zile pentru procese având ca obiect acțiuni posesorii,
- 109 zile pentru procese având ca obiect dizolvare persoană juridică,
- 140 zile pentru procese având ca obiect hotărâri care să țină loc de act autentic,

-102,3 zile pentru litigii privind Curtea de Conturi.

La Curtea de Apel Cluj datele statistice privind durata medie a motivării hotărârii judecătorești indică inclusiv un număr de:

-108 zile pentru procese având ca obiect cereri privind apărarea drepturilor nepatrimoniale,

-114,3 zile pentru procese având ca obiect reexaminarea sancțiunii contravenționale.

La acestea se adaugă și durata medie de motivare a hotărârilor judecătorești de 143,9 zile în cazul Înaltei Curți de Casație și Justiție, mai sus menționată.

Pornindu-se inclusiv de la necesitatea de a adapta reglementările în funcție de situația concretă a sistemului judiciar la momentul edictării propunerii legislative, fiind ineficient a se menține soluția în vigoare *de lege lata*, cea privind necesitatea de motivare a hotărârilor judecătorești într-un termen de 30 de zile - termen de recomandare, din moment ce încărcătura rolului instanțelor nu permite întotdeauna, în mod realist, respectarea acestui termen, indiferent de efortul magistraților,

este oportună modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă în sensul situării momentului redactării efective a hotărârii judecătorești după momentul deliberării și înainte de momentul pronunțării soluției, astfel încât justițiabilii să aibă tabloul complet al situației lor la momentul luării la cunoștință a soluției litigiului lor, inclusiv argumentele reținute de instanța de judecată, toate acestea într-un termen realist, posibil efectiv raportat la încărcătura rolului instanțelor de judecată din România și, totodată, care să asigure respectarea principiul soluționării cauzei într-un termen optim și previzibil.

Termenul maxim stabilit pentru deliberarea, redactarea și pronunțarea hotărârilor în materie civilă este identic cu cel în vigoare *de lege lata* în materie penală, respectiv de 120 de zile, pentru asigurarea coerenței ansamblului legislativ. Ca normă tranzitorie, având în vedere că Înalta Curte de Casație și Justiție are o durată medie a motivărilor de 143,9 zile, timp de 1 an calendaristic de la data intrării în vigoare a legii, termenul maxim stabilit pentru deliberarea, redactarea și pronunțarea hotărârilor de către această instanță va fi de 150 de zile astfel încât să poată fi asigurată o tranziție realistă de la sistemul actual la noul sistem propus prin prezentul proiect de lege.

Nu în ultimul rând, soluția propusă este interdicția repunerii pe rol a cauzei în cazul amânării pronunțării deoarece prezumția simplă este de analiză a dosarului de către completul de judecată, analiză care nu a fost finalizată și a necesitat o amânare de pronunțare. Totuși, o

repunere pe rol presupune elemente esențiale care nu au fost observate de către instanță și fără de care nu se poate soluționa cauza. Într-o primă analiză a dosarului, care a determinat și amânarea de pronunțare, se pot identifica facil aceste elemente. Permitea oricând a repunerii pe rol va putea determina situația în care, în urma rămânerii în pronunțare și a amânării pronunțării, după trecerea celor 120 de zile maxime, în ultima zi posibilă completul de judecată va putea dispune repunerea pe rol, strict formal, a cauzei, pentru a își putea aloca mai mult timp. Această situație ar determina curgerea unui nou termen de 120 de zile pentru deliberare, redactare și pronunțarea hotărârilor, ceea ce ar deturna complet intenția legiuitorului - anume de a da o previzibilitate justițiabililor și a determina soluționarea cauzei într-un termen optim.

inițiator: deputat Murariu Oana - USR

Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind

Codul de Procedură Civilă

NR.	DEPUTAT/SENATOR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1.	CARBERA OANA ALEXANDRA		USR
2.	DIANA SUBOIANU		USR
3.	ICHIM PAȘTIAN - PAUL		USR
4.	Diana Stoica		USR PLUS
5.	Badea Mihai Alexandru		USR
6.	BOTEZ MIHAI - CĂTĂLIN		USR PLUS
7.	VIOREL BĂCĂREȚU		USR PLUS
8.	CRISTIAN BRIAN		USR
9.	HAVARNEANU FILIP		USR
10.	RIZEA CRISTINA CAMELIA		USR PLUS
11.	RADU CĂRĂȘI		UMR
12.	OANA TON		USR
13.	BLAGA DANIEL		USR
14.	Pruncuș Alin-Cosmin		USR
15.	Șanileu Oana-Monica		USR
16.	ADRIAN GIURGIU		USR
17.	DANIEL TODA		USR
18.	Cristian Gabriel Jeddly		USR
19.	ȘTEFAN IULIAN CORNEȘ		USR
20.	SILVIU APTELEAN		USR
21.	PRUNA CRISTINA		USR
22.	TUBOR POP		USR
23.	BULAI IULIAN		USR
24.	TEHITĂ DRAGOS - CĂTĂLIN		USR
25.	Gheba Daniel Sorin		USR
26.	AROSTOL ALIN GABRIEL		USR
27.	Simina Ilbur		USR
28.	BORȘOI CRIGAN		USR
29.	ȘPĂTĂRU ELENA-SIMONA		USR
30.	NEGHEȘ EUGEN ROMAN		USR

